

Remissyttrande

Datum 2025-05-20

Diarienummer RS 2025-00929

Socialdepartementet

Ert diarienummer S2023/02719

Det nödvändiga ska vara tillåtet – en lag om internationellt hälso- och sjukvårdssamarbete (Ds 2024:33)

Sammanfattning och övergripande inspel

Västra Götalandsregionen (VGR) välkomnar och ställer sig bakom syftet och utredningens föreslagna åtgärder. För att säkerställa patientsäkerheten innan lagen träder i kraft behöver dock frågan om översättning av journalanteckningar på andra språk vara löst. VGR anser också att frågan om patientförsäkring mot vårdskador behöver lösas ut. Det är avgörande att dessa frågor omhändertas för att undvika problem i en krissituation för att säkerställa patientsäkerheten genom hela kedjan, även vid höjd beredskap.

Specifika inspel

Socialstyrelsen bör få utfärda tidsbegränsade legitimationer till inlånad personal

På sidan 178 i utredningen framförs förslag om att utländsk hälso- och sjukvårdspersonal tillfälligt kan få svensk legitimation givet att de har legitimation för yrket i sitt hemland. I händelse av kris och krig anser VGR att lösningen är både rimlig och bra, med utgångspunkten att de primärt ska vårda sina egna patienter. I ett krigsscenario kan det ändå bli aktuellt

att vårda svenska medborgare. Legitimationen i Sverige ska enligt Socialstyrelsen *"vara en garanti för att personen har de kunskaper, färdigheter och egenskaper som krävs för yrket"*. Kraven på att få legitimation för hälso- och sjukvårdsprofessioner skiljer sig dock åt i olika länder, vilket innebär att de tillfälliga legitimationer Socialstyrelsen utfärdar *inte innebär samma garantier* som när Socialstyrelsen i *vanliga fall* utfärdar legitimationer. VGR anser ändå att förslaget gynnar patientsäkerheten givet den krissituation som då är gällande, om alternativet är att vårdinsatser fördröjs eller uteblir.

Den utländska personalen bör undantas från kravet att föra journal på svenska

På sidan 182 skriver utredningen att den utländska personalen ska undantas från kravet att föra journal på svenska. VGR anser att det är rimligt och mer patientsäkert om personalen tillåts att skriva på sitt modersmål. Utredningen har dock inte omhändertagit hur patientsäkerheten ska säkras under patientens vidare vandring inom vårdkedjan när det finns anteckningar på olika språk. Hur ska journalanteckningar översättas? VGR tror att tillgången till tolkar inte räcker till i nödvändig omfattning under den krissituationen som då råder. Tillgången till tekniska förutsättningar för att ta hjälp av artificiell intelligens (AI) riskerar dessutom att vara hotad i en krigssituation. VGR anser att denna frågeställning behöver omhändertas innan förslaget som helhet kan träda i kraft.

Vård i form av katastrofmedicinska insatser utomlands - Bemyndigande att göra ytterligare undantag vid tillämpning av svenska bestämmelser i utlandet

Utredningen föreslår på sidan 195 att Socialstyrelsen ska få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från svenska bestämmelser när sådana ska tillämpas i ett annat land. VGR anser det viktigt att beakta att de föreslagna undantagen kan ha relevans även för Sverige. Det är avgörande att säkerställa att regelverket är tillräckligt flexibelt för att hantera potentiella krissituationer inom landet, samtidigt

som det främjar internationellt samarbete. Remissen Hälso- och sjukvård i det civila försvaret - underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23) har omhändertagit frågan om vad som ska gälla i Sverige och det föreslås betydande lättnader i kraven vid mycket svåra påfrestningar. Om förslaget inte går igenom, saknas bemyndigande, vilket gör det fortsatt viktigt för VGR att frågan hanteras för att säkerställa att vi är väl förberedda och kan agera effektivt vid krissituationer, samtidigt som vi upprätthåller och stärker vårt internationella samarbete.

Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör få föra ut och föra in bland annat läkemedel utan tillstånd

På sidan 227 föreslår utredningen att Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör få föra ut och föra in bland annat läkemedel utan tillstånd. Utmaningarna som kan följa av en bristsituation avfärdas mycket kort i sista stycket under rubrik 9.3 Utländska hälso- och sjukvårdsverksamheter bör få beställa läkemedel från partihandlare och öppenvårdsapotek (på sidan 227). VGR bedömer att risken för bristsituationer, både vad gäller läkemedel och sjukvårdsprodukter, är en större utmaning än vad utredningen har framhållit. Det är viktigt att överväga hur resursfördelningen kan hanteras vid en sådan situation.

Uppgiftsskyldigheter för att möjliggöra patientspårning

På sidan 319 i utredningen framgår att svenska och utländska vårdgivare ska vara skyldiga att lämna uppgifter för att underlätta patientspårning. Det är problematiskt att tvinga hälso- och sjukvårdspersonal, som i vardagen omfattas av tystnadsplikt, att röja uppgifter. VGR delar dock bilden att patientsäkerheten gynnas och väger tyngre än integritetskränkningen för aktuella patienter.

Patienter omfattas inte av svenska bestämmelser när utländska bestämmelser tillämpas för vården i Sverige

Underrubriken på sidan 390: ”Patienter omfattas inte av svenska bestämmelser när utländska bestämmelser tillämpas för vården i Sverige.”

VGR föreslår att ord nummer tolv ersätts med ”vård”. Motiveringen är att utländska bestämmelser aldrig kommer tillämpas för all vård i Sverige, utan är bara tillämpbar för den vård som ges till patienter av utländska vårdgivare.

Övriga synpunkter

Lagen (2008:552) om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands

Regionernas personal som deltar vid katastrofmedicinska insatser utomlands behöver omfattas av försäkring på samma sätt den personal som statliga myndigheter skickar ut vilket bör framgå av lag, förordning eller föreskrifter. Det är inte möjligt för regionerna att upphandla samma försäkringsskydd som Kammarkollegiet står för när det gäller statlig personal som verkar utomlands. Kammarkollegiets försäkringsskydd bör därför omfatta även regionernas personal i samband med insatser enligt denna lag.

Regionstyrelsen

Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson

Regionstyrelsens ordförande

Ann-Charlotte Järnström

Tf. regiondirektör